

Studia však musel přerušit a v rámci tzv. totálního nasazení byl pak přikázán na práci do jednoho bučovického zbrojního podniku. Vyráběně tam součástky nastříkával barvou, která se mu při vdechování dostávala do plic a dráždila ke stálému a velmi silnému kašli. Na základě toho mu lékař vystavil potvrzení o trvalé pracovní neschopnosti, takže do přikázaného zaměstnání už nenastoupil.

Po válce dokončil středoškolská studia a vstoupil na Vysokou školu sociální v Brně, kterou v roce 1951 absolvoval a byl promován jako inženýr společenských věd. Pracoval nejdříve jako úředník u různých firem a pak jako politický pracovník na krajských výborech KSČ v Gottwaldově a v Brně, vystudoval přitom dálkově Vysokou školu politickou a dosáhl akademického titulu doktora sociálně politických věd.

V roce 1969 byl ze stranického aparátu uvolněn, podílel se na založení Svazu Cikánů-Romů a byl zvolen jeho předsedou. Po rozpuštění této organizace působil v Ústavu marxismu-leninismu na Vysokém učení technickém v Brně, kde se specializoval na dějiny mezinárodního dělnického hnutí a KSČ. Obhájil kandidátskou disertaci na téma „Společenská problematika Romů v ČSSR“, která zůstala v rukopise a nebyla bohužel publikována. Roku 1984 se stal docentem a o rok později mu byl udělen Řád práce. Podlehl těžké zhoubné nemoci a přestal žít 10. června 1989.⁹

Tomáš Holomek, Antonín Daniel a po nich i někteří další jejich příbuzní nastoupili neobyčejně klopotnou cestu za nejvyšším vzděláním a díky výjimečnému úsilí dosáhli významného společenského postavení. S úspěchem zdolávali bariéru předsudků, která byla o romském etniku navržena v předcházejících staletích. Nezapomněli přitom na kořeny, ze kterých vyrostli, a vždy se ke svému původu s hrdostí hlásili. Těšili se proto mezi moravskými Romy zasloužené vážnosti a byli jimi respektováni jako opravdu vůdčí osobnosti.

Zatímco o romském vzdělávání poskytuje detailní informace přehledná zpráva zemské školní rady, byť zachycuje stav jenom z jednoho školního roku, o religiozitě Romů na Moravě a ve Slezsku je k jejímu poznání k dispozici pouze pár kusých a převážně povšechných údajů.

Dosavadní literatura poněkud zjednodušeně tvrdí, že romští migranti během svého exodu z Indie přejímali a specificky si upravovali náboženskou doktrínu zemí, ve kterých se právě nacházeli a v nichž kratší či delší dobu pobývali. V moravskoslezském regionu se deklarovali jako křesťané římsko-katolického ritu. Církevní ordinariáty věnovaly misijní činnosti mezi romskými farníky soustavnější pozornost od konce 18. stol. a viditelně lepších výsledků přitom dosahovalo vratislavské biskupství ve Slezsku (v jeho pruské i rakouské části), než olomoucké arcibiskupství nebo brněnské biskupství na Moravě.¹⁰